יג ועביני ארבעה פרקים אלו שבחמש מצות וכו'. חמש המצוח הם. לידע שיש שם אלוה. ושלא לעלות במחשבה שיש אלוה זולהו. וליחדו. ולאהבו. וליקאה מממו:

הם שהכמים קורין לוחו פרדם. כדנרסינן בהגינה פרק ב' לרבעה ולנסו לפרדם בן עולי מחר וכן זומל ור"ע. בן עולי הלין ומח. בן זומל הלין וופגע. אחר קלן בנעיעות

ר"ע לכנס בשלום וילא בשלום. ונקרא זה השנין פרדם בשביל שני ענינים. הא' כמו משקרה יש בו מיני מגדים שהם האוה לעינים שהפרדם יש בו מיני מגדים שהם האוה לעינים מסחים למראה ועינות מים היים שהם משמחי לב ותרחיבים הנפשות כך אלו הענינים. רעות בפרדם כשיכום לו האדם ימאא אילנות רעות שהפרדם כשיכום לו האדם ימאא אילנות מעט יחגלה לו פרי וכשיתבות בהם מעת מעט יחגלה לו פוד כל אחד ואחד מהם ועעמו הכבה יחלה ויוזים לו. כך אלו הענינים בתחלה לא ידע הנאחם וחעלתם וכשיחבות מעם מעם מעם ורגלים העליוה ויונים למחו מינים בתחלה לחדרבה העליוה וידע מהם ביוכל להשינ:

ולפיכך אין ראוי לסייל בפרדם וכו". כלומר ירציל עלמו בתחלה בחכמות שחין בהם קושי והם האסור והמוחר ושאר משפסי התורה והם הנקראים הוויות דאביי ורבא כלומר שנהיה ביניהם משת ומתן בו , והכמים קראו לענינים אלו דבר קשן מפני שהם קשנים לנבי מעשה ברחשית ומעשה מרכבה. וכן אמרו חכמים שמונים הלמידים היו לו להלל הזקן שלשים מהם ראויים שחשרה עליהם שכינה כמשה רבינו ושלפים ראויים שתעמוד להם המה כיהושע ועשרים בינונים גדול שבהם יונתן בן עוזיחל קפן שבהם רבן יותק בן זכחי אמרו עליו על ריב"ז שלא הניח מקרא משנה נמרא וכו' עד דבר קפן ודבר גדול ואמרו דכר קכן הוויות דהביי ורבה דבר גדול מעשה מרכנה: אעפ"ב ראויין הם להקדימן וכו'. שתשפעיהם מכיחים לידי העובה הגדולה שהקב"ה לוה על הגזל ועל החתם והגוכה והדינים. וכל חלו הם לישובו של עולם שבעשייתם יהיה השלום בעולם ויסור החק ויוכל אדם להשיג בוראו ויגיע לחיי העוה"ב.

כשם יעזרנו על דבר כבוד שמו :

פ"ד יג ואע"פ שדברים אלו דבר קטן קראו אוהן הכמים שהרי אמרו דבר גדול מעשה מרכבה דבר קטן הוויות דאביי ורבא אעפ"כ ראוי להקדימם

וכו'. בסוכה סוף פ' הישן אחרו על ריב"ז שלא הנית מקרא ומשנה וכו' דבר גדול ודבר קטן דבר גדול מעשה מרכבה דבר יקטן הוויות דאביי ורבא: ובתב הר"ן דבר

קטן הוויות דאביי ורבא פי' מבום דמשיקרא אחר בלא הניח מקרא ומבנה וכו' קרי להוויות דאביי ורבא ביל ובכן להויות דאביי ורבא דבר קטן. לפי שאין כבק שהתאים הראבונים היו יודעים המשנה על בנויה מוויות דהוו נחר הכי אביי ורבא לדבר קטן חשבינן להו, והרמב"ם כתב מה שרלה והלואי שלא נכתב. וכן פירש הריפב"א ומיים אבל חבמות המוו בדר גדול הוא מכל חבמות המעום המלהים ודם הפירוש אמת הוא ולא כמו שפירשו אחרים והאלהים יכפר בעד עכ"ל:

ובשם הרב אליה מזרחי ז"ל מנאחי כתוב וז"ל מן המכוחר ששם נדול נחמר על שמי פנים. אם בכמות. אם באיכות. ושהגדול באיכות יחלק עוד לפנים. האחד מהם על גודל הדרום ומעלהו . וזה עוד יהלק לשני פנים אם מלד גודל נובח הדרום וחם מלד שומק מושגו. והשני על גודל שכרו. ומעתה אין טענה חשם נדול הנחמר על מעשה מרכבה. כי מעשה מרכבה הם נקרא גדול מהחכמה החלמודית הנה הוא גדול מלד גודל הדרוש ומעלחו בשני האופנים יחד שהם נודל נושל הדרום ועומק מושנו. והולם ההכמה התלמודים אע"ם שחינה חוקרת על נושח נדול כנודל חכמת מעשה מרכבה שהרי הדרוש של מעשה מרכבה הוא הבורא יחעלה כין לדעת חכמי הקבלה בין לדעת חכמי המחקר ונושת החכמה התלמודית הם מעשה מנוחיו יחברך. מ"מ כחשר לח יודע הענין בה מלד גודל נושל הדרוש וקשיו רק מלד גודל השכר ומיעוטו. הנה בלי ספק שהחכמה החלמודים היה השורש והעיקר השר בה מכה לחיי העוה"ב משחר מיני ההכמות והים החכמה היותר גדולה מזה הלד מכל מה

שזולחה והביא כאיוח על זה:

ואבי אומר שע"פ דרך זה יהבאר הא דחנן

ר"א (בן) הסמא אומר קינין ופהחי נדה

הן גופי הלכוח וכו' לומר שאע"פ שהקופות

ונימטריאות עסקס בדברים מעולים שהש

הגרמים השמימים וקינים הם דבר קל

הערך. ופחהי נדה נושאם דבר מכוער.

ריק וחסר: ז', ועניני ארבעה פרקים אלו שבחמש מצות האלו הם שהכמים הראשונים קוראין אותו [6] פרדם כמו שאמרו ארבעה נכנסו לפרדם. ואע"פ שגדולי ישראל היו וחכמים גדולים היו לא כולם היה בהן כה לידע ולהשיג כל הדברים על בוריין. ואני אומר שאין לאי לפייל בפרדם אלא מי שנתמלא כריםו לחם ובשר. ולחם ובשר הוא לידע האסור והמותר וכיוצא בהם משאר המצות. ואע"פ שדברים אלו דבר קמן קראו אותן חכמים שהרי אמרו חכמים דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קמן הוויות דאביי ורבא. אעפ"כ ראויין הן להקדימן. שהן מיישבין דעתו של אדם תחלה. ועוד שהם המובה הגדולה שהשפיע הקב"ה ליישוב העולם הזה כדי לנחול חיי העולם הבא. ואפשר שידעם הכל קמן וגדול איש ואשה בעל לב רחב ובעל לב קצר:

פרק חמישי

אכל [6] בית ישראל "מצווין על קדוש השם הגדול הזה שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל. ומוזהרין "שלא לחללו שנאמר ולא תחללו את שם קדשי. כיצד כשיעמוד עובד כוכבים ויאנום את ישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה או יהרגנו יעבור ואל יהרג שנאמר במצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם. והי בהם ולא שימות בהם. ואם מת ולא עבר הרי זה מתחייב בנפשו: ב במה דברים אמורים בשאר מצות חוץ מעבודת כוכבים [5] ונלוי עריות ושפיכת דמים. אבל שלש עבירות אלו אם יאמר לו

א סמ"ג עשין ה עור יו"ד סי' קנו: ב סמ"ג לחיין כ':

אעפ"כ אלו הן גופי הלכוח כלומר עיקרי חורה מגד השכר הגדול הלפון לעוסקים בהם. וחקופות וניתפריאות אע"פ שנושאם דברים מעעלים מהד אינם עיקרים אלא כמו פרפראות לחכמה החלמודית שהיא ראויה להקרא חכמה כהם להיות עסקה בפירוש מצוקיו יהברך ולגודל השכר הניתן לעוסקים בה ומקיימים מצוקיה:

ב"ה א כל בית ישראל מאווין על קידוש השם וכו' עד בין נאנם בהוך עשרה בין נאנם בינו לבין העובדי כוכבים. הכל בסנהדרין (דף ע"ד) א"ר יותגן משום ר' שמשון בר יהולדק נמעו וגמרו בעליית בית נהזא בלוד כל עבירות שבחורה אם אומרים לאדם עבור ואל ההרג יעבור ואל יהרג הון מעבודת כוכבים גלוי עריות ושפיכות דמים. כי אתא רב דימי אתר ר' יותגן לא שנו אלא שלא בשעת ההתרה אבל בשעת ההתרה אפילו מאוה קלה יהרג ואל יעבור. כי אתא רבי אתר כ' יותגן אם שלא בשעת ההתרה אבל בשעת ההתרה אפילו מאוה קלה יהרג ואל יעבור. מותג אלה בעתה החלה בית שבה העוד אותגן אין בפרהםיא אפור מעשר שלה בעתר היה אותגן אותגן בני ישראל. והקשו שם והא אהחר בפרהביא הואר כלותר ונבעלה לאתשורוש ולא מסרה נפשה. אתר אביי אסחר קרקע שלם היתה כלותר היא אינה עשה הואר משבה הואר ביותגן אותגן הואר משבה הואר משבה הואר ביותגן הואר משבה הוארוש הואר משבה משבה הואר משבה הו

משנה למלך

כי' קנ"ה על מ"ש הרמב"ן דאסור לבעל למשש דפק אשהו נדה וז"ל ומיהו אם החולי מסוכן ואין שם רואאים משמע קאת מדבריו דשרי משום פקוח נפש אלא דאיכא למימר דלטעמים אייל דסבר דנניעת נדה אינה אסורם אלא מדרכנן אכל להרמב"ם דעיעת ערום אסורם מן החורם הכא אנ"פ שש בו נדה אינה שאשה דאסור משום דכן אכי להרמב"ם דעיעת ערום אסורם מן החורם הכא אנ"פ שש בו דאסור משום דאסור משום לוצ"ם. (א"ם וכראם דאין מכן א"ל דאין כוונתו לעבור על דת אלא לרפאת אסחו קא מכיין. אפל לאית להש"ם לכ"ל עיבור ואל יהבג ופשעם הוא וכן לכ"ל מינין מ"ש הלץ ומ"ש מחמע בב"י שם ע"ב ושיין מ"ש לקמן פי"ז מה" איסורי ביאם דין ז"). ועיין מ"ש הר"ן בפרק בתרא דיומא אהא דאמרינן החם דאין לך דבר שעותד בפני פקוח נשש מון מעבודת כוכבים וג"ע וש"ד דלא דוקא דיומא אהא דאמרינן הם הרא להיו לרבריו מסוגיא דפ"ב כן סורר שהכיא הרא"ם: אלא דלרין לעיין כמ"ש הר"ן שם בסוף דבריו דכותי כבא על בת ישראל לאו בכלל ג"ע סוא דאי אלא דלרין לעיין כמ"ש הר"ן שם בסוף דבריו דכותי כלא על בת ישראל לאו בכלל ג"ע סוא דאי בונות גורת ג"ד של שם הוא כו "ל"ם וביולא בום כתב הרמב"ן הכיא דבריו מרן בכ"ש הר"ן ואו אמרת דאשילו באיסור ביאה דהכנן שמד בפני פקוח נש כדברי הרא"ם וני גרעם בל בס מאיכור הראים לויכי הרא"ן ואו אמרת דאשילו כאיסורי ביאם להיכל למימר דהתם אייבי הר"ן ענון דאינו בכלל ביד של שם מחמור הלוצל לאים למורי הר"ן לענון דאינו בכלל

הנהות מיימוניות

[6] וכן פי' בערוך ע' אבן בשם רב האיי גאון שהיו עושים מעשים ומתפללים תפלה מהורת ומשתמשין בכתר וצופים בהיכלות ורואים היאך משמרות המלאכים במעמדם והיאך היכל אחר היכל ולפנים מהיכל וכו' עד ולא שהן עולים למרום אלא בחדרי לבם צופים ורואים כאדם שצופה בעיניו דבר ברור ושומעים ומדברים בעין הסוכה ברוח הקדש עכ"ל בשם הגאון, והא דאמר בן עואי הציץ ומת פירוש הוסיף להזכיר שמות כדי להבים באספקלריא המאירה. אכל בערך פרדם כתב וו"ל נכנסו לפרדם פירוש פרדם מעין ג"ע

מגרוס על מנת בתקדבו כמי כרכים וכן כהכ ר"מ ז"ל כס"ה:

בשם הגאון. והא ראמר בן עזאי הציץ ומת פירוש הוסיף להזכיר שמות כדי להביש
בשם הגאון. והא ראמר בן עזאי הציץ ומת פירוש הוסיף להזכיר שמות כדי להביש
באספקלריא המאירה. אבל בערך פרדס כתב וו"ל נכנסו לפרדס פירוש פרדס מעין ג"ע
שהוא גבוז לצדיקים כך אותו מקום הוא מקום בערבות שהנשמות שם צרורות עכ"ל: [â] בת"ב ממשמע שבאמר לא תחללו את שם קדשי א"ב מה תלמוד לומר ונקרשתי אמרה
תורה מסור עצמך על קירוש שמי ע כ: [כ] הייגו דוקא באיש אבל אשה קרקע עולם היא אם לא עשהה מעשה כגון להביא ערוה עליה כדמשמע פרק בן סורר ומורה (דף ע"ד)
דפריך והא אסתר פרהסיא הואי ולא פריך גלוי עריות הואי אלא מסרהסיא פריך משום חילול השם ועיין בהלכות איסורי ביאה פרק י"ח ובתוספות בפ"ק דכתובות (דף ג") ופרק

פ"ח ב במה דברים אמורים כשאר מלות חון וכו". בסנהדרין פרק כן סורר (דף ע"ד) א"ר יוהנן אמר כ" שמעון כן יהולדק נמנו וגמנו בעליית כיח נהוא בלוד כל עבירות

שכתוכה אם אומרים לו לאדם עבור ואל ההרג יעבור ואל יהרג הון מעבודה כוכנים וג"ע וש"ד.
והנה הגאון הרא"ם ו"ל בתשובה ח"א כי' נ"ע נשאל על ככן שנשא חלולה ואכסובו שלא להוליהה.
והשיב דא"א לו לעבור מחתח אוכם ממון ועוד דאשילו בסכנת נששות אל אמרינן אוא בשאר עבירות
אכל כבלש עבירות דעבודת כיכנים וג"ע וש"ד אל דקיי"ל כל עבירות שבחוכה אשילו א"ל לאדם עבור ואל
סכרג יעבור ואל יהרג חון משלש אלו ואף על גב דאיסור חלולה אינו אלא מדרגנן ואינו בכלל
ג"ע מיץ מיון דאיסור ביאה כוא הרי היו כלל ג"ע דהון מעבודת כוכנים וג"ע וש"ד דאמרינן לאו דוקא
סני אלא כ"ה באכיול דידהו וראה מההיא דש' בן סורר מאחתו בהן עיניו באשם ואל דעמו הדל העמרין לאו דוקא
גדול ואמרו הרושאים שאין לו תקנה עד בתכעל לו ואמרו הכמים ימות ואל הכעל ימות ואל העמל
גדול ואמרו הרושאים באין לו תקנה עד בתכעל לו ואמרו הכמים ימות ואל הכעל ימות ואל העמוד
בנד ערומה כי' אלא לאו דוקא ג"ע כלכד אמרו אלא אפינו בדבור בעלאא ואשיל
שלא לפטור ביאון ככל אלו כי אם אישור הכמים מיום דאכיורא דידיה הוא כ"ש בל"ד
שהוא איטור כיאה דכנון והעובר על דברי חכמים חייב מיחה עכ"ד. ועיין מ"ש מרן הכ"י ו"ד"

מגדל עוז

פ״ה כל כות יבראל מאווין של קדום השם עד כין בנאנם בחוך עברה כין נאגם כינו לכין עובדי כוכבים . פרק אין מעמידין (ע"ז דף פ"ז) ופרק כן כורר . ומורה (דף ע"ד) וכיומא פרק בחרא (דף פ"ד) ובמוח בכים בפרבת אחור אל הכהגים (דף פ"ד) ובמוח בכים בפרבת אחור אל הכהגים ונסנהדרין פ"ד "מיים חור (דף פ"א) וכפרי ונקדבתי בחוך כני יבראל על מוח כן הולאתי אחכם מארץ חליים של מוח הקחדות במי ברבים וכו כהב ר"מ ז"ל בס"ה: